

ПРАВО ПАТЕНТА И ЊЕГОВ ЗНАЧАЈ ЗА РАЗВОЈ ПОСЛОВНОГ ПРАВА

Стручни чланак

doi: 10.7251/GPF1537365D

Апстракт: У данашњем добу модерних технологија који чини основ привреде развијених земаља, заштита иновација путем патента је од примарног значаја. Право патента, иако чини саставни дио корпуса права индустријске својине, те заједно са ауторским и сродним правима, чини право интелектуалне свијине, због свог значаја се често *de facto* самостално посматра. Другим ријечима, право патента штити иновацију, изум који покреће модерну економију, поступак заштите; промет права патента; ограничење патента; игра кључну улогу у развоју пословно-правних односа. Самим тим од великог је значаја да се правни прописи из дате области ускладе са наглим развојем иновација модерног времена.

Кључне ријечи: Патент; право патента, изум; пословно право.

1. УВОД

Право индустријске својине спада у права интелектуалне својине. Издваја се од ауторског права у погледу настанка, трајања заштите и правних механизма који штите права индустријске

---

* Виши асистент на Факултету пословне економије ,Бијељина, Универзитета у Источном Сарајеву.

својине. „У права индустријске својине убрајају се: патентно право, право жига, право узорка и модела, право географских ознака порекла и право заштите топографија интегрисаних кола“.¹ „Право индустријске својине обухвата интелектуалне творевине, које су производ људског стваралаштва“.²

Права индустријске својине се разликују у настанку права, обзиром да свака земља за себе прописује поступак који је потребно спровести да би настало одређено право индустријске својине. У домаћем правном систему ради се о управном поступку, који се покреће пред надлежним институцијама и органима и гдје надлежни орган доноси одлуку након спроведеног поступка. Органи за покретање поступка су најчешће Заводи за интелектуалну својину.

2. ПАТЕНТНО ПРАВО, ПОЈАМ ПРОНАЛАСКА, СУБЈЕКТ ЗАШТИТЕ

2.1 Патентно право

Патентно право спада у право индустријске својине. Патент је субјективно право које припада имаоцу патента, док патентно право представља грану права која садржи правне норме које регулишу патент као субјективно право, проналазак представља предмет заштите патента. „Патент је право које штити свог титулара у погледу привредног коришћења патентираних проналазак“.³

„У формалноправном смислу, патент је исправа коју издаје овлашћени орган лицу које је створило проналазак“.⁴

---

¹ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд 2000), 96.

² Михајло Велимировић. *Привредно право*, (Српско Сарајево 2001), 129.

³ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд 2000), 97.

⁴ Михајло Велимировић. *Привредно право*, (Српско Сарајево, 2001), 130.

2.2 Појам проналаска

Проналазак је „техничко решење одређеног проблема“.⁵ Проналазак дакле служи за рјешавање проблема који припадају свијету технике, тако да патент не могу бити открића, односно природни закони. „Под техником подразумевамо људско деловање у области материјалних појава које карактеришу простор, време, материја и енергија. Материјалне појаве подлежу дејству природних закона. Зато проналазак постоји само ако постоји упутство о нужним и довољним условима који силом природног каузалитета, непосредно производе одређену последицу у материјалном свету који (последица) се сматра решењем конкретног техничког проблема“.⁶

„У 20. веку били смо сведоци читавог низа технолошких продора. Заиста, каже се да се налазимо усред треће индустријске револуције настале услед убрзаног развоја и прожимања шест кључних технологија-микроелектронике, рачунара, телекомуникација, нових материјала, роботике и биотехнологије“.⁷

Разлог због којег се пружа правна заштита патентима, је тај што служе за задовољење друштвених потреба. Одређена законодавства на негативан начин дефинишу појам патента, иновације која ужива патентноправну заштиту, те таксативно наводе шта није патент односно изум, који не потпада под патентноправну заштиту:

- а) откриће, као што је откриће природне супстанце;
- б) научна теорија;
- в) математички метод;
- г) литерарно, драмско, музичко или умјетничко дјело или било какав други вид естетског изражавања;
- д) шема, правило или метод за извођење било каквог мисаоног чина, играње игрице или обављање посла;

⁵ Слободан М. Марковић. *Патентно право*, (Београд, 1997), 63.

⁶ *Ibid*; 98.

⁷ Камил Идрис. *Интелектуална својина моћно средство економског раста*, (Београд 2003), 64.

- ђ) компјутерски програм;
- ц) презентација или информација⁸.

2.3 Услови признања патента

Услови за признање патента, су прописани националним прописима. Доношењем међународних конвенција, дошло је до усклађивања одредаба у погледу признавања патената у страним земљама.

Унутар домаћег правног система морају се испунити сљедећи услови: „материјалноправни услови које проналазак мора задовољити да би се могао патентирати су: новост, иновативни ниво и привредна примењивост. Ови услови морају бити задовољени на дан подношења пријаве патента“.⁹

Новост патента је први услов који мора бити испуњен да би патент уживао правну заштиту. Под овим појмом се подразумева да се не штите истовјетни проналасци, односно „проналазак се сматра новим ако није обухваћен стањем технике“.¹⁰

Услов новости заправо представља поштовање правила *prior tempori potior iure*, (први у времену јачи у праву), односно да онај ко жели да заштити проналазак неће моћи то учинити уколико је то неко прије њега учинио, те се због тога у самом поступку регистрације патента, врши провјера да ли је већ регистрован такав патент.

У одређеним правним системима се чак одлази даље у погледу примјене овог услова, те се стање технике даље шири на то да ли је патент описан у јавности те се самим тим „проналазак сматра за “нов“ уколико није био обухваћен “стањем технике“, која је позната јавности на дан подношења захтјева за патент (примарни датум). Стање технике укључује све информације које су доступне јавности било у писменој форми или било усменим путем, или путем неке друге употребе. Према томе патент не може бити одо-

⁸ Роберт Брадгејт и (*Bradgate Robert and*), Фиделма Вајт (*White Fidelma*). *Commercial law*, (NewYork 2005), 445-446.

⁹ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд 2000), 103.

¹⁰ *Ibid*; 98.

брен за поступак, уколико је већ описан у техничком или научном часопису“.¹¹

Ово рјешење, које предвиђа англосаксонско право, је исувише широко обзиром, да је могуће да одређени проналазак, може бити описан у научним часописима, а да исти никада не буде патентиран, што би довело до тога да се одређени проналасци не могу патентирати, иако би имали велику важност и широку употребу. Строга примјена овог правила, у смислу англосаксонског права се вјероватно широко тумачи, мислећи на временски период објављивања научног часописа, кад би се ишло толико далеко дошли бисмо у ситуацију да је нпр. Да Винчијев нацрт за летјелицу био препрека првим летјелицама са почетка XX вијека.

Обзиром да су велики тзв “пионирски проналасци“,¹² за нама тешко се може очекивати да се до њих може доћи редовним настојањем. Данашњи проналасци, су углавном они који представљају новину у свијету технике и који представљају новост, у односу на постојеће стање технике. Проблем који се овдје јавља је временске природе. Односно, да ли дан пријаве, представља сигурност за проналазача да ће његов проналазак бити заштићен, или је потребно да се донесе рјешење о патенту и самим тим тек тада призна новост патенту.

У ову сврху се приликом регистрације, врши претраживање постојећих база података о постојању већ регистрованих патената. Међутим, улога базе података се не огледа само у томе већ је „очекивање потенцијалних пословних партнерстава или могућности везаних за лиценце. Претраживање базе података према патентној класификацији је добар начин да се утврди која су патентна предузећа присутна у одређеној области - било да компанија жели да узме лиценцу (технологију која припада другоме, а коју она жели да рашири или унапреди), или да изда лиценцу (технологију коју је она развила, али можда нема довољно снаге за комерцијализацију), или да се упусти у заједнички подухват (да удружи истраживачке и

¹¹ Роберт Брадгејт и (Bradgate Robert and), Фиделма Вајт, (*White Fidelma*). *Commercial law*, (NewYork 2005), 446.

¹² Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд, 2000), 106.

развојне напоре на стварању, производњи или ширењу технологија или производа), да инвестира или да привуче привреднике као улагаче који траже лиценце, партнере, купце, или улагаче у специјализовану област¹³.

Други услов који је потребно испунити за признање патента, је инвентивни ниво проналаска. Различитост у односу на постојеће стање технике није довољна. „Проналазак има инвентивни ниво ако не произилази за стручњака на очигледан начин из стања технике”.¹⁴ Могуће је да је проналазак заиста нов, у односу на постојеће проналаске, али да ипак не представља било какав инвентивни напор за просјечног стручњака, приликом рјешавања датог проблема, просјечан стручњак (правни стандард) би дошао до истог рјешења, и без датог проналаска, узимајући у обзир постојеће стање технике.

Трећи услов који се захтијева приликом признања патента је привредна примјењивост патента. „Под привредном примењивошћу се подразумева могућност примене проналаска у производњи робе или пружању услуга”.¹⁵ Ако проналазак испуњава претходна два услова за признање патента, новост проналаска и иновативност проналаска, но уколико не испуњава услов привредне примјењивости проналаска онда се не може заштитити патентом. Разлог томе је зато што се губи сваки смисао и поступак заштите проналаска, обзиром да је главна сврха заштите проналаска, заправо заштита привредне експлоатације датог проналаска.

2.4 Субјект заштите

„Право на заштиту проналаска изворно припада проналазачу. У поступку за додјелу патента проналазачем се сматра лице које је прво поднијело уредну пријаву, осим ако из пријаве не произилази другачије, или ако одлуком суда није одређено друго лице као про-

---

¹³ Камил Идрис. *Интелектуална својина моћно средство економског раста*, (Београд, 2003), 74.

¹⁴ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд, 2000), 105.

¹⁵ *Ibid*; 106.

налазач. Ако је проналазак настао заједничким радом више проналазача, право на патент припада свим проналазачима. Проналазач је лице које је створило проналазак својим радом. Физичко или правно лице које није проналазач, стиче право на заштиту проналаска на основу закона, правног посла или наслеђивања”.¹⁶

3. НАСТАНАК, ТРАЈАЊЕ, ОБИМ ЗАШТИТЕ, И САДРЖИНА ПАТЕНТА

3.1 Настанак патента

Патент настаје у току поступка за пријаву патента. Ради се о поступку који је формализован и дуготрајан, и веома скуп. Разлог томе је мали број стручњака, и њихова обавеза да у свом раду, поступајући по правилима струке испитају сваки патент, и проналаске који су у току управног поступка. Самим тим није искључено да одређени број лица, која дођу до одређеног открића, буду поколебани негативним странама поступка за остварење патентно-правне заштите, и да одустану од исте.

3.2 Трајање патената

„Патент траје 20 година рачунајући од датума подношења пријаве. Патент са скраћеним трајањем траје десет година, рачунајући од датума подношења пријаве. Трајање важности патента може се непосредно по протеку 20 година продужити још највише за пет година, у следећим случајевима:

а) ако је проглашено ратно стање или слична ванредна мјера - за вријеме трајања таквог стања, односно околности;

¹⁶ Закон о индустријском власништву у Босни и Херцеговини, (“Службени гласник БиХ” 3/02), чл. 27.

б) ако је предмет патента производ или поступак за производњу, односно употребу производа за који је прије почетка привредног искориштавања потребно провести законом прописани поступак за издавање одобрења - за вријеме трајања тог поступка¹⁷.

3.3 Обим заштите

Обим заштите патента је сложено питање. Обзиром да је предмет заштите патента проналазак, обим заштите патента се утврђује путем патентног захтјева. „Чак и кад је патентни захтев прецизан и не тражи тумачење, постоје ситуације у којима је предмет заштите шири од дефиниције проналаска у патентном захтеву. Реч је о тзв. техничким еквивалентима, појединих елемената проналаска, који (еквиваленти) се сматрају обухваћени обимом заштите, иако нису наведени у патентном захтеву. Под техничким еквивалентима се подразумевају позната техничка средства која имају исту техничку функцију, као поједини елементи проналаска, па стога могу, приликом примене проналаска, бити коришћена уместо елемената који су наведени у патентном захтеву“¹⁸.

3.4 Садржина патента

Садржина права индустријске својине се разликује од садржине ауторских права. Главна разлика је у непостојању личноправних овлашћења у правом смислу те ријечи, те територијалном дјеловању и временском ограничењу имовинскоправних овлашћења, која произилазе из патентноправне заштите. Личноправна овлашћења постоје, али не у оноликој мјери као у оквиру ауторског права.

---

¹⁷ *Ibid*; чл. 60. ст. 1. 2. и 3.

¹⁸ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд 2000), 137.

3.4.1 Личноправно овлашћење проналазача

„Личноправно овлашћење проналазача да захтева да његово име буде наведено у пријави патента, и осталим патентним списима није овлашћење из патента, већ је овлашћење из проналазачког права (права на патентну заштиту), које настаје самим чином настанка проналаска и независно је од патента“.¹⁹ Као што видимо настанак личноправних овлашћења се поклапа са настанком личноправних овлашћења ауторског права, али то није случај и са настанком имовинскоправних овлашћења.

3.4.2 Имовинскоправна овлашћења

У имовинскоправна овлашћења патента спадају: овлашћење на коришћење заштићеног производа у оквиру којег се посебно разматрају: производња производа, стављање у промет производа, нуђење производа, увоз и складиштење производа и употреба производа.

3.4.2.1 Овлашћење на коришћење заштићеног производа

У овлашћење на коришћење заштићеног производа посебно спадају: производња производа; стављање у промет производа; нуђење производа; увоз и складиштење производа и употреба производа.

3.4.2.2 Производња производа

„Под производњом се подразумева израда односно справљање одређене ствари. Производња је често комплексна радња која се састоји од више фаза. Са становишта патентног права, појмом производње обухваћене су све њене фазе, а не само завршна фаза која води непосредној финализацији производа“.²⁰

¹⁹ *Ibid*; 132.

²⁰ *Ibid*; 133.

Из наведене дефиниције видимо да су све фазе подједнако важне и да чине нераздвојиву цјелину, односно да се припремне радње производње не сматрају производњом.

Можда је наизглед ово овлашћење једноставно, но у пракси се могу јавити разни проблеми. Првенствено то је у питању случај заштите дијела производа, који је патентиран, те случај поправке и обнове патентираног производа.

3.4.2.3 Стављање у промет производа

„Под стављањем у промет подразумева се радња којом једно лице предаје другом лицу одређени производ, тако да то друго лице долази у положај да може фактички да га користи или преда неком трећем лицу“.²¹

У овом случају је небитно да ли производ у промет ставља овлашћено или неовлашћено лице, оно што је битно јесте да се може остварити државина на производу. Овдје се мисли на јавни промет, односно да је производ намјењен тржишту а не за личну употребу.

3.4.2.4 Нуђење производа

„Под нуђењем производа подразумева се радња којом једно лице ставља другом у изглед да ће му, уколико је оно за то заинтересовано, прибавити државину на производу“.²² Овдје се заправо ради о позиву за закључење уговора, односно о позиву да се учини понуда за закључење уговора. Као што Закон о облигационим односима ((„ Сл. лист СФРЈ“ бр. 29/78) у даљем тексту ЗОО), каже позив за закључење уговора, односно позив да се учини понуда, се може упутити неодређеном броју лица.²³

---

²¹ *Ibid*; 134.

²² *Ibid*; 135.

²³ Према Закон о облигационим односима (“Сл. Лист СФРЈ, бр.29/78), чл. 33.

3.4.2.5 Увоз и складиштење производа

„Оно што увоз и складиштење патентираног производа квалификује да буду радње које су непосредно обухваћене садржином патента, јесте чињеница намењености тих производа за једну од радњи које је овлашћен да предузме једино носилац патента (нуђење, стављање у промет, употреба)“²⁴

3.4.2.6 Употреба производа

„Под употребом производа се сматра свака радња сврсисходног коришћења производа. Ако се такав производ користи за неку сврху која дотад није била позната, и таква радња се сматра употребом у смислу патентног права. Сврсисходност коришћења производа, у сваком случају престаје тамо где коришћење престаје да има привредног смисла“²⁵ Односно уколико се производ користи без икакве везе са сврхом за коју је патентиран, ради се о употреби производа супротно заштити утврђеном патентом.

4. ОГРАНИЧЕЊЕ ПАТЕНТА

Када се помиње ограничење патента, мисли се на могућност коришћења патента од стране трећих лица, а да се тиме не крше законски прописи односно да се не крши заштита установљена патентом, и самим тим се сматра да не постоји узурпација права титулара патената. Овакве случајеве предвиђа законодавац, и они су обично набројани таксативно у закону, а установљени су у општем интересу. У овим случајевима предвиђеним законом, може се у одређеном дијелу увидјети корелација, између ауторских права и патентног права, у погледу доступности предмета заштите права интелектуалне својине широј друштвеној заједници.

---

²⁴ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд 2000), 136.

²⁵ *Ibid*; 136.

Ограничење патента се огледа у сљедећем: исцрпљењу (конзумацији) права; коришћењу патентираног проналаска у личне некомерцијалне сврхе; коришћење патентираног проналаска у сврхе истраживања; коришћење патентираног проналаска ради припремања лека на рецепт; коришћење проналаска на транспортним средствима у међународном саобраћају; право ранијег корисника проналаска; принудна лиценца и принудна лиценца у јавном интересу²⁶.

5. ПАРИСКА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ (ПК)

Период XIX вијека је био период великих открића, која су по свом значају превазилазила оквире националних земаља. „Иако су у неким земљама били донесени закони о патентима, почела је да се осећа потреба за међународном заштитом. У ствари страни излагачи су 1873. године одбили да посете Међународну изложбу проналазака у Бечу јер су се бојали да ће њихове идеје бити украдене, и економски коришћене у другим земљама. Последица овог инцидента је настанак Париске конвенције о заштити индустријске својине 1883. године, што је био први велики међународни уговор који је требало да помогне држављанима једне земље, да у другим државама добију заштиту за своја интелектуална остварења. Таква заштита је имала форму индустријско својинских права, у виду патената (заштита проналазака), жигова и индустријског дизајна“²⁷.

Париска конвенција је имала за циљ да избјегне негативне стране националних прописа, за сваку земљу понаособ. Њихова негативност, се огледала у томе што је важење прописа права интелектуалне својине, имало различиту временску дужину трајања, затим материјалну ефективност трајања тј. важења. Установила је појмове заштићених лица; земље поријекла; минималних пра-

---

²⁶ Према Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд, 2000), 139-144.

²⁷ Камил Идрис. *Интелектуална својина моћно средство економског раста*, (Београд 2003), 15.

ва и националног третмана. Проблем са Париским конвенцијом се јавља у томе, што није регулисала одређени низ битних питања, те је самим тим оставила слободан простор за регулисање истих другим конвенцијама.

Париска конвенција „не уређује читав низ изузетно важних питања права индустријске својине, као што су: услови заштите, поступак заштите, дужина трајања права, садржина права и многа друга. Тако државе чланице ПУ имају слободу да по свом нахођењу уређују та питања. Међутим творци ПК су предвидели да ће државе чланице ПУ тежити даљем унапређењу међусобне сарадње, у области заштите индустријске својине, путем уједначавања националних права. Стога је у члану 19. ПК прописано да оне смеју међусобно закључивати посебне споразуме (конвенције), под условом да ти споразуми не буду у супротности са одредбама ПК“.²⁸

„ПК има универзалан карактер, и то не само на основу чињенице да је отворена за приступ свим државама света, већ и на основу чињенице да је ратификована од стране већине држава у свету. Конкретно Унија броји 40 држава, што значи да се највећи број патената у свету пријављује и признаје у државама чланицама Уније.

ПК садржи 4 врсте одредби:

а) одредбе јавноправног карактера, које уређују права и обавезе држава чланица Уније, утврђују органе Уније и начин рада тих органа;

б) одредбе које обавезују или овлашћују државе чланице Уније да донесу одређене прописе из области заштите индустријске својине;

ц) одредбе које прописују обавезу примене националног материјалног права индустријске својине на субјекте на које се односи ПК;

д) одредбе које непосредно уређују права и обавезе субјеката на које се ПК односи (ово важи у државама у којима је уставом допуштена непосредна примена одредаба међународних конвенција; у државама у којима то није допуштено, ова група одредаба је консумирана групом одредаба под тач. б)“.²⁹

²⁸ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Београд, 2000), 327.

²⁹ Слободан М. Марковић. *Патентно право*, (Београд, 1997), 40.

5.1 Заштићена лица

Заштићена лица према ПК су:

- а) физичка лица која су држављани једне од држава ПУ;*
- б) правна лица која имају националност једне од држава ПУ;*
- ц) физичка лица која нису држављани ни једне од држава ПУ, али у њој имају пребивалиште или озбиљно и стварно привредно или трговачко предузеће”.*³⁰

5.2 Земља поријекла

Земља поријекла према Париској конвенцији је она држава „преко које одређено лице улази у круг заштићених лица. Дакле, то је земља држављанства физичког лица или земља националности правног лица или земља у којој физичко лице има пребивалиште, односно и стварно предузеће“.³¹

5.3 Национални третман

„Свака држава чланица ПК обавезна је да, у погледу заштите индустријске својине, пружи заштићеним лицима иста права која имају домаћи држављани“.³²

5.4 Минимална права

Минимална права која успоставља ПК су: „право међународног првенства; независност патената и жигова признатих у различитим државама; назначење имена проналазача; право на патент у случају забране промета робом на коју се патент односи; санкције у случају злоупотребе патента; санкције у случају некоришћења па-

³⁰ Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Источно Сарајево 2007), 340.

³¹ *Ibid*; 340.

³² *Ibid*; 340.

тентираног проналаска; могућност накнадне уплате такси за одржавање права; извесне радње које се не сматрају повредом патента; привремена заштита интелектуалних добара која су изложена на изложбама; заштита на увезене производе патентираног поступка; *telle-quelle* регистрација жига; заштита ноторних (познатих) ознака и рок за обавезно коришћење жигом заштићене ознаке³³.

6. ЗАКЉУЧАК

Битно је напоменути да промет права индустријске својине има немјерљив значај, како у домаћој правној пракси, тако и у међународној правној пракси. У данашње доба технолошког напретка, гдје се према многим налазимо у научној револуцији чији су носиоци управо права интелектуалне својине, настанком интернета и тзв. „глобалне мреже“ свједоци смо једног новог свијета који пружа небројене могућности, али исто тако небројене злоупотребе.

Непоштовање уговорних обавеза, немогућност заштите наведених права од кршења истих од стране трећих лица ставља правну науку и праксу пред нове изазове. Како заштитити титуларе права који овдје нису једини оштећени, већ и сама држава као правни субјект.

Промет права индустријске својине као што смо видјели се одвија по основу уговора за вријеме живота титулара права индустријске својине те након смрти, наслеђивањем. Видјели смо да се не ради о једноставним уговорним односима, те да законодавац намјерно стаје на страну даваоца патента и сл., не би ли их додатно заштитио намећући бројне обавезе другој страни.

Поготово је ова правна заштита изражена код заштите титулара ауторских права која обично по објављивању ауторског дјела немају неку велику економску корист од истог, док нека дјела постану економски исплатива тек након ауторове смрти. Што се тиче

---

³³ Према Слободан М. Марковић. *Право интелектуалне својине*, (Источно Сарајево 2007), 340-344.

носилаца права индустријске својине, у данашње доба се најчешће ради о патентима до којих проналазач дође у оквиру радне организације, но такав промет се посебно регулише, те залази у сферу радних односа, те због обима рада није могуће сагледати и те аспекте наведене проблематике.

Самим тим, закључак који се намеће јесте да би домаће законодавство требало посветити више пажње промету права индустријске својине, било путем доношења специјалног (посебног) закона, или ревизијом постојећег законодавства, те ускладити домаће правне прописе са законодавством права Европске уније.

Након свега наведеног везано за настанак права патента, садржину, ограничење и трајање права намеће се закључак да су права патента вишеструко значајна како за развој правне науке тако и привреде једне земље. Развијене земље попоут Јапана и САД-а чије се привреде заснивају на тзв. концептуалним производима и у којима значајан удио у друштвеном бруто производима имају производи који су заштићеним патентним правима. Разлог томе је висок ниво правне заштите наведених права који се може сагледати са више аспеката.

Првествено се издваја финансијска мотивација самих иноватора да стварају иновацију без бојазни да неће моћи остварити добит по основу патентних права која им припадају по основу тога што су титулари наведених права. Уколико одређени правни системи не полажу на заштиту наведених права, њихово кршење ће отворити још значајнија питања као што су штете које се мјере у милионским износима.

Штета се јавља у виду стварне штете и изгубљене добити. Оно што је јако битно нагласити јесте да се ове штете рефлектују и на права индустријске својине, тј. право жига и право географске ознаке поријекла те право заштите узорка и модела, али и патентно право.

На крају најбитније је нагласити да патентноправна заштита није занемарљива и да као таква мора да буде на највишем могућем нивоу, те да се истој и у праву ЕУ придаје велики значај. Иако се право индустријске својине изучава у оквиру пословног права те

је се временом издвојило из истог као посебна грана права, оне су нераздвојне из више разлога. Најважнији разлог је тај што је право индустријске својине и даље користи привредноправне уговоре за промет права индустријске својине.

Jelena Damjanović*

THE RIGHT OF PATENT AND ITS IMPORTANCE FOR THE DEVELOPMENT OF BUSINESS LAW

Summary

In todays age of modern technology wich is the base of development of modren countries, protection of inovations trough patent is of a primary essence. Patent right, eventhough is a commponent of industrial rights, and together with copyrights of intellectuall property rights, because of its significance is often de facto seen as alone right. In oth-er words, patent right protects inovation, invention that moves modern economy, procedure of protection; transffer of patent rights; limitation of patent; the patent alone plays a key role in development of business relations. Having all this in mind, it is very imporatnt for legislation to follow sudden development of modern days inovations.

Key words: Patent; patent right; invention; business law.

7. ЛИТЕРАТУРА

1. Бабић, Илија. Привредно право, Београд, 1998.
2. Бесаровић, Весна. Право индустријске својине и ауторско право, Београд, 1984.
3. Бесаровић, Весна. Интелектуална права, Београд. 1993.
4. Брадгејт, Роберт и (Bradgate Robert and), Вајт, Фиделма. (White Fidelma) . Commercial law, New York 2005.
5. Васиљевић, Мирко. Пословно право, Београд, 2001.

---

* Senior assistant Faculty of Business Economics, Bijeljina University in East Sarajevo.

6. Велимировић, Михајло. Привредно право, Српско Сарајево, 2002.
7. Дамјановић, Јелена. Међународно арбитражно рјешавање спорова у области заштите права интелектуалне својине. Магистарски рад, Универзитет у Бањој Луци. 2012.
8. Идриз, Камил. Интелектуална својина, Београд, 2003.
9. Јовановић-Спировић, Луција. Трговинско право, Београд, 2004.
10. Касагић, Рајко. Основи права и пословно право, Бања Лука-Брчко, 2003.
11. Лоза, Богдан. Облигационо право, општи део, Београд, 2000.
12. Марковић, М., Слободан. Право интелектуалне својине, Београд, 2000.
13. Марковић, М., Слободан. Право интелектуалне својине, Источно Сарајево, 2007.
14. Марковић, М., Слободан. Патентно право, Београд, 1997.
15. Марковић Слободан. Основи ауторског права и суседних права, Београд, 1992.
16. Марковић, Слободан. Корисни модел, Београд, 1992.
18. Мирковић, Драгутин. Пословно право, Бијелина, 2007.
19. Поповић Витомир и Вукадиновић, Радован. Међународно пословно право, општи део, Бања Лука- Крагујевац, 2005.
20. Рајчевић, Марко. Пословно право, основе права, стварног и облигационог права и привредно правни послови, Бања Лука, 2007.
21. Закон о индустријском власништву у Босни и Херцеговини, (“Службени гласник БиХ” 3/02).
22. Закон о облигационим односима (“Сл. Лист СФРЈ“, бр. 29/78).